

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 427/2013-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. Matúša Boľoša, správcu konkurznej podstaty úpadcu I. N., zastúpeného Advokátskou kanceláriou TAGAJ s. r. o., SNP 38, Bačín, pre namietané porušenie čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 41 CoKR 27/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 41 CoKR 27/2012 p o r u š i l základné právo JUDr. Matúša Boľoša – správcu konkurznej podstaty úpadcu I. N., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 41 CoKR 27/2012 z 27. marca 2013 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie.

3. JUDr. Matúšovi Boľošovi – správcovi konkurznej podstaty úpadcu I. N., priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,14 € (slovom tristotridsaťjeden eur a štrnásť centov), ktorú je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie TAGAJ s. r. o., SNP 38, Badín, do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 427/2013-17 z 12. septembra 2013 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. Matúša Boľoša, Horná 23, Banská Bystrica, správcu konkurznej podstaty úpadcu I. N. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie čl. 20 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 41 CoKR 27/2012.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ v podaní z 20. novembra 2013 a krajský súd vo vyjadrení z 30. októbra 2013 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 K 15/2010-35 zo 7. júna 2010 bol na majetok I. N. (ďalej len „úpadca“) vyhlásený konkurz. Sťažovateľ v rámci svojej činnosti správcu v konkurznom konaní vedenom na majetok úpadcu zistil, že úpadca bol vlastníkom pozemkových

nehnutelností, ako aj stavby (rodinného domu) ležiacich v kat. území P. Na základe zmluvy o zabezpečovacom prevode práva v spojení so zmluvou o pôžičke z 10. novembra 2003 a s dodatkom č. 1 z 11. marca 2005 malo byť úpadcovi a jeho manželke v postavení dlžníkov zo strany manželov M. (ďalej len „veritelia“) v postavení veriteľov poskytnuté peňažné plnenie v celkovej výške 24 895,44 € (750 000 Sk), v dôsledku čoho mal úpadcovi a jeho manželke vzniknúť záväzok spoločne a nerozdielne toto peňažné plnenie veriteľom v dohodnutej dobe vrátiť. Pôvodná výška pôžičky bola 11 617,88 € (350 000 Sk), pričom dodatkom č. 1 došlo k navýšeniu pôžičky. Zmluva obsahovala dojednanie o zabezpečení záväzku formou zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva úpadcu s manželkou k nehnuteľnostiam do bezpodielového spoluvlastníctva veriteľov. Vklad vlastníckeho práva bol povolený 16. augusta 2004.

Zmluvou zo 7. decembra 2007 veritelia predali nehnuteľnosti svojej dcére P. N. (ďalej len „žalobkyňa“).

Sťažovateľ ako správca konkurznej podstaty 5. mája 2011 zapísal do súpisu majetku podstatú úpadcu tieto nehnuteľnosti s poznámkou o spornosti vlastníctva úpadcu k nim.

Rozsudkom okresného súdu č. k. 26 Cbi 82/2011-127 z 3. mája 2012 na základe návrhu žalobkyne boli nehnuteľnosti vylúčené zo súpisu majetku úpadcu. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 41 CoKR 27/2012 z 27. marca 2013 bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 7. mája 2013.

V odôvodnení rozsudku okresného súdu sa konštatuje, že sa stotožnil so závermi rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Odo 495/2006 z 15. októbra 2008 a síce, že jedným z podstatných rozdielov medzi platnou zmluvou o zabezpečovacom prevode práva a neplatnou dohodou o prepadnom zálohu je okamih, keď dochádza k prevodu práva na veriteľa. Zatiaľ čo pri zabezpečovacom prevode sa nositeľom práva stáva podmienene veriteľ a splnenie záväzku dlžníkom má za následok obnovenie jeho práva, v prípade prepadného zálohu zostáva právo aj po uzavretí zmluvy zachované dlžníkovi a okamih, kedy má bez ďalšieho dôjsť k prevodu práva na veriteľa, je okamih omeškania dlžníka so splnením záväzku. V danej veci nemá podľa názoru okresného súdu

dohoda charakter dohody o prepadnom zálohu. Práve naopak, došlo k uzavretiu dohody o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva a táto skutočnosť má vyplývať aj z čl. IV ods. 1 zmluvy z 10. novembra 2013. Konštatuje sa tam totiž, že trvanie zabezpečovacieho prevodu je dočasné a je podmienené splatením poskytnutej pôžičky, pričom zabezpečovací prevod zaniká zánikom zabezpečovaného záväzku. Podľa názoru okresného súdu bol zabezpečovací prevod dočasný, pričom obsahoval rozvázovaciú podmienku zániku zabezpečovacieho prevodu.

Rozsudok krajského súdu nie je dostatočne odôvodnený, resp. nie je odôvodnený vôbec, keďže sa obmedzil takmer výlučne na konštatovanie, že zmluva je platná, svojím obsahom a účelom neodporuje zákonu, neobchádza ho a neprieči sa dobrým mravom, je dostatočne určitá a nevyvoláva neistotu v obsahu práv a povinností v prípade, že dlžníci svoj záväzok uspokojiť zabezpečenú pohľadávku nesplnia. Hoci to nie je výslovne uvedené, krajský súd pravdepodobne vychádzal z ustanovenia § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a obmedzil sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov rozsudku okresného súdu. Pritom bolo jeho povinnosťou vysporiadať sa so všetkými právnymi a skutkovými námietkami uvedenými v odvolaní, ktoré možno považovať za rozhodujúce, teda za také, ktoré by za predpokladu validity bez ďalšieho samy osebe alebo v spojení s inými dôvodmi spôsobili alebo aspoň mohli spôsobiť úspech odvolateľa v spore. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu je zjavne nepostačujúce, lebo krajský súd len prijal názor okresného súdu, a to bez toho, aby aspoň marginálne odôvodnil podstatné a právne významné dôvody vedúce k potvrdeniu rozsudku, pričom k podstatnej časti argumentácie sťažovateľa uvedenej v odvolaní sa nevyjadril vôbec.

Konkrétne išlo o tézu sťažovateľa, podľa ktorej taká dohoda o zabezpečovacom prevode práva, pri ktorej sa veriteľ v prípade omeškania dlžníka s plnením záväzku má uspokojiť trvalým ponechaním vlastníctva k predmetu zabezpečenia, nesie všetky znaky prepadného zálohu. Sťažovateľ v rozpore s právnym názorom okresného súdu považuje dohodu o zabezpečovacom prevode práva za také dojednanie, ktoré je svojimi právnymi účinkami, ako aj z hodnotového hľadiska dojednaním prepadného zálohu, a to bez ohľadu na skutočné označenie predmetnej dohody, lebo ak skutočným zmyslom dohody bolo uspokojenie zabezpečenej pohľadávky veriteľa tým, že si trvalo ponechá predmet

zabezpečenia, je takéto dojednanie v rozpore s účelom zabezpečovacích inštitútov. Akákoľvek zmluva uzavretá s cieľom, aby pohľadávka veriteľa bola v prípade, že nebude splnená zo strany dlžníka, uspokojená tým, že na veriteľa prejde vlastnícke právo k predmetu zabezpečenia, je absolútne neplatná. Prepadná klauzula, za ktorú treba dojednanie považovať, nemá a nemôže mať v zabezpečovacích právnych úkonoch svoje miesto, keďže takéto dojednanie sa prieči dobrým mravom (môže spočívať v hrubom nepomere vzájomných plnení, v popieraní oprávneného záujmu dlžníka na čo najlepšom speňažení veci a na získaní prípadného prebytku zo speňaženia). Súčasne je v rozpore so samotným účelom zabezpečenia záväzkov, ktorého primárnou podstatou je zvýšiť mieru istoty veriteľa, že jeho pohľadávka bude splnená.

Berúc do úvahy dojednaný obsah dohody o zabezpečovacom prevode práva, javí sa táto ako neplatná pre rozpor s účelom inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva, ktorého komponentom je aj legitímny záujem dlžníka na čo najlepšom speňažení hmotného predmetu zabezpečenia. Všeobecné sudy sa nezaoberali zrejším nepomerom medzi výškou poskytnutej pôžičky a hodnotou predmetu zabezpečenia (37 944,30 €). Nie je zrejmé ani to, akým spôsobom sa zmluvné strany vysporiadali so zostávajúcim prebytkom, a teda či úpadcovi veritelia poukázali aspoň zostávajúci finančný prebytok. Podstatné je tiež, že zmluva o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva, ktorá neobsahuje dojednanie o tom, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, keď dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľa riadne a včas neuhradí, je absolútne neplatná pre jej neurčitosť, keďže to vyvoláva neistotu o obsahu práv a povinností v prípade, keď dlžník nesplní svoj záväzok. Uvedený právny záver vyplýva z už spomínaného judikátu sp. zn. 31 Odo 495/2006, na ktorý všeobecné sudy poukázali, avšak nie dostatočne dôsledne. Dohoda o zabezpečovacom prevode práv sa javí ako neplatná aj preto, že prevod vlastníckeho práva bol dohodnutý bez dohodnutia možnosti obnoviť pôvodný stav. Hoci sa okresný súd v tejto súvislosti odvolával na čl. IV ods. 1 zmluvy z 10. novembra 2003, nie je to podľa sťažovateľa dostačujúce, pretože potom nie je zrejmé, prečo veritelia previedli nehnuteľnosti na žalobkyňu. Ak by totiž išlo iba o dočasný prevod, potom úpadca mohol kedykoľvek splatením pôžičky obnoviť svoje vlastnícke práva. Podstatné je aj to, že hoci zmluva mala byť podpísaná 10. novembra 2003, podľa osvedčovacej doložky (legalizácie podpisov) vyplýva, že toto bolo vykonané

na notárskom úrade až 26. apríla 2004, hoci prvá splátka pôžičky bola splatná počnúc mesiacom január 2004, teda v čase, keď ešte nebola zmluva uzavretá. Nie je možné prijať záver o platnosti zmluvy v prípade, ak splatnosť pohľadávky nastala skôr, než došlo k platnému uzavretiu zmluvy. Navyše treba poukázať aj na to, že neplatná je nielen samotná zmluva, ale aj jej dodatok. Ak je totiž od počiatku zmluva neplatná, zmluvné strany nemôžu platne uzavrieť ani jej dodatok, t. j. nie je možné modifikovať obsah záväzku, ktorý neexistuje.

Napokon sťažovateľ zdôrazňuje, že došlo aj k porušeniu základného práva úpadcu vlastniť majetok podľa čl. 20 ústavy, resp. korešpondujúceho práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 41 CoKR 27/2012 s tým, aby bol rozsudok krajského súdu z 27. marca 2013 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Žiada tiež priznať náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 331,14 €. Napokon sťažovateľ žiada, aby sťažnosť bola považovaná za naliehavú, keďže hrozí riziko prevodu sporných nehnuteľností na tretiu osobu.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu, zastúpeného podpredsedom, sp. zn. Spr 1457/13 z 30. októbra 2013 doručeného ústavnému súdu faxom 31. októbra 2013 a poštou 7. novembra 2013 vyplýva, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože tvoria jeden celok. Keďže krajský súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, je potrebné prihliadnuť na odôvodnenie oboch rozsudkov. Nie je dôležité, či a do akej miery je výklad krajského súdu optimálny, ale iba to, či nie je natoľko extrémny, a teda svojvoľný, že by vybočoval z postulátov spravodlivého procesu. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, podľa ktorého zmluva o zabezpečovacom prevode práva plnila zabezpečovaciu funkciu splnenia záväzku zo strany dlžníkov. Zároveň sledovala uhradzovaciu funkciu s možnosťou uspokojenia práva z predmetu prevodu v prípade nesplnenia povinnosti dlžníkmi. Je tam obsiahnutá aj rozvázovacia podmienka pre prípad splatenia pôžičky, kedy zabezpečovací prevod zaniká. Obsahuje aj dojednanie o splatnosti a výške kúpnej ceny pri trvalom nadobudnutí

vlastníckeho práva, ktoré viaže na okamih splatnosti zabezpečenej pohľadávky s tým, že ak nedôjde k riadnemu a včasnému splneniu záväzku jednorazovo do 31. decembra 2006, veritelia sa stávajú trvalými vlastníkmi, pričom dohodnutá kúpna cena predstavuje sumu rovnajúcu sa poskytnutej pôžičke vrátane príslušenstva. Toto dojednanie zohľadňuje výšku nesplateného záväzku v čase, keď sa prevod vlastníckeho práva stane nepodmieneným a zohľadňuje výšku pohľadávky veriteľov k predmetu zabezpečenia. Až do momentu trvalého nadobudnutia vlastníckeho práva veriteľmi úpadca bol oprávnený nehnuteľnosti užívať. Z obsahu zmluvy nesporne vyplýva, že obsahuje dojednanie o tom, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že úpadca zaistenú pohľadávku riadne a včas neuhradí. Na základe takto zisteného skutkového a právneho stavu bol krajský súd toho názoru, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva je platná. Pritom uviedol podstatné dôvody pre takýto záver. Vychádzal najmä zo zmluvných dojednaní uvedených v čl. III ods. 1 a 3, čl. IV ods. 1, 2 a 3 a v čl. V ods. 1. Nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľa, podľa ktorého všeobecné súdy dostatočne neodôvodnili, prečo neakceptovali tézu o tom, že dohoda o zabezpečovacom prevode práva, pri ktorej sa veriteľ v prípade omeškania dlžníka splnením záväzku má uspokojiť trvalým ponechaním vlastníctva k predmetu zabezpečenia, nesie všetky znaky prepädneho zálohu. V skutočnosti z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že sa v podstate stotožnil so závermi okresného súdu, posúdil skutkovo a právne relevantné otázky a dospel k záveru o platnosti zmluvy a tým aj k tomu, že nešlo o dojednanie prepädneho zálohu. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti krajský súd žiada, aby ústavný súd rozhodol tak, že označené práva sťažovateľa neboli porušené.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľa z 20. novembra 2013 doručenej ústavnému súdu 25. novembra 2013 vyplýva, že sťažovateľ už v texte podanej sťažnosti odôvodňuje skutočnosti, pre ktoré považuje rozsudok krajského súdu za nepostačujúci, keďže tento sa nevysporiadal so všetkými podstatnými (rozhodujúcimi) právnymi a skutkovými námietkami uvedenými v odvolaní. Pokiaľ krajský súd uvádza, že jeho rozsudok spĺňa zákonné náležitosti, potom sťažovateľ konštatuje, že je to tak len z formálneho hľadiska bez náležitého materiálneho obsahu.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie č. k. II. ÚS 427/2013-17 z 12. septembra 2013, vyjadrenie predsedu krajského súdu a repliku sťažovateľa aj žalobkyni, aby sa aj ona mohla vo veci samej vyjadriť, keďže by mohla byť dotknutá rozhodnutím ústavného súdu.

Z vyjadrenia žalobkyne z 13. decembra 2013 doručeného ústavnému súdu 13. januára 2014 vyplýva, že so sťažnosťou nesúhlasí a žiada, aby jej ústavný súd nevyhovel. Po zhrnutí obsahu námietok sťažovateľa, konštatovaní znenia príslušných zákonných ustanovení v inkriminovanom čase, poukaze na správnosť argumentácie všeobecných súdov, informácii o relevantnej judikatúre z Českej republiky a konštatovaní nesprávnosti postupu sťažovateľa, ktorý do súpisu majetku uviedol ako vlastníka spornej nehnuteľnosti iba úpadcu (nie teda aj jeho manželku), zaujíma žalobkyňa stanovisko k argumentácii sťažovateľa, podľa ktorej sa krajský súd nevysporiadal so všetkými uplatnenými argumentmi. Podľa názoru žalobkyne je odôvodnenie rozsudku dostačujúce. V súvislosti s námietkou sťažovateľa, podľa ktorej existujú ďalšie dôvody absolútnej neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, poukazuje na to, že citácie sťažovateľa z judikatúry sú vyňaté z kontextu, pričom v mnohých prípadoch nesúvisia s vecou, resp. nie je možné ich aplikovať v tejto veci, keďže vychádzajú z odlišných skutkových okolností a odlišného právneho posúdenia. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na to, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva bola podpísaná 26. apríla 2004, pričom prvá splátka pôžičky bola splatná v mesiaci január 2004, teda v čase, keď ešte nebola ani uzavretá zmluva, podľa názoru žalobkyne je podstatné, že zmluvu o pôžičke upravuje čl. I, pričom zmluva o pôžičke je reálny kontrakt, ktorý vzniká odovzdaním pôžičky veriteľom dlžníkovi a na jej vznik nie je potrebná písomná forma. V čl. I ods. 1 sa konštatuje, že pôžička bola veriteľmi odovzdaná dlžníkom 10. novembra 2003, pričom táto skutočnosť nebola nikdy v konaní sporná. Dohoda o zabezpečovacom prevode práva bola uzatvorená až po poskytnutí pôžičky, pričom táto skutočnosť nijako neodporuje zákonu a neprieči sa ani dobrým mravom. Preto je žalobkyňa tej mienky, že skutočnosti uvádzané sťažovateľom nemajú absolútne vplyv na platnosť dohody o zabezpečovacom prevode práva a už vôbec nie na platnosť dodatku k nej. Nemožno súhlasiť ani s názorom sťažovateľa, ktorý chce aplikovať ustanovenia zákona zakazujúce prepadný záloh na inštitút zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, pretože iba v taxatívne vymenovaných prípadoch

vyplývajúcich z ustanovenia § 553e Občianskeho zákonníka možno primerane použiť ustanovenia upravujúce záložné právo na zabezpečovací prevod práva, pričom ustanovenie § 151j ods. 3 Občianskeho zákonníka nie je v ustanovení § 553e Občianskeho zákonníka uvedené.

Podstatné je tiež, že záložné právo a zabezpečovací prevod práva sú dva odlišné právne inštitúty, ktoré sú samostatne upravené v Občianskom zákonníku. Na zásadné odlišnosti oboch inštitútov a podstatné rozdiely medzi platnou zmluvou o zabezpečovacom prevode práva a neplatným ustanovením o prepadnom zálohu žalobkyňa poukázala v konaní vedenom všeobecnými súdmi. Krajský súd správne vyhodnotil, že v danom prípade nešlo o prepadný záloh, ale o platný právny úkon. Napokon žalobkyňa považuje za dôležité, aby sa ústavný súd oboznámil s obsahom spisu okresného súdu sp. zn. 26 Cbi 82/2011.

II.

Z rozsudku okresného súdu č. k. 22 Cbi 82/2011-127 z 3. mája 2012 vyplýva, že ním boli vylúčené sporné nehnuteľnosti zo súpisu majetku úpadcu. Podľa názoru okresného súdu zabezpečovací prevod práva je silným zabezpečovacím inštitútom, ktorý nepochybne patrí k najzložitejším zabezpečovacím inštitútom súkromného práva, a to najmä v otázke jeho výkonu. Zabezpečovací prevod práva je určený na zabezpečenie pohľadávky, no nemožno opomenúť ani jeho uhradovaciu funkciu. Platí to tak pri zmluvách uzavretých v súčasnosti, ako aj pri zmluvách uzavretých pred 1. januárom 2008, teda pred rozsiahlou novelizáciou tohto inštitútu. Strany uzatvárajú zmluvu o zabezpečovacom prevode práva s úmyslom, aby nešlo o trvalý prevod, ale len o prevod dočasný na účely zabezpečenia veriteľovej pohľadávky, takže len podmiennečne dochádza k zmene v osobe nositeľa práva (napr. v osobe vlastníka). Účelom tohto prevodu je motivovať a nútiť dlžníka, aby veriteľovi splnil svoj záväzok riadne a včas, a zároveň dosiahnuť právnu istotu veriteľa, že dôjde k splneniu záväzku (zabezpečovacia funkcia). Zabezpečovacím prevodom práva veriteľ sleduje taktiež možnosť dosiahnuť v prípade omeškania dlžníka s plnením jeho záväzku uspokojenie svojho práva z predmetu prevedeného práva (uhradovacía funkcia). Pri výklade a aplikácii § 553 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. decembra 2007 je potrebné tieto základné skutočnosti rešpektovať a vychádzať z nich aj pri odvodzovaní náležitostí zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Zmluva v zmysle tohto

ustanovenia má jednoznačne určovať zmluvné strany, zabezpečovaný záväzok, právo dlžníka, ktoré sa prevádza na veriteľa, skutočnosť, že zmluvu uzatvárajú ako zmluvu o zabezpečovacom prevode práva, t. j. že tu ide iba o podmienený prevod práva z dlžníka na veriteľa na účely zabezpečenia splnenia pohľadávky veriteľa s rozvázovacou podmienkou, ktorá sa uplatní pri uspokojení zabezpečenej pohľadávky tak, že právny úkon, ktorým bolo právo prevedené, stráca účinnosť a právo v rozsahu, v akom bolo prevedené, prechádza späť na dlžníka. Napokon v zmluve musí byť uvedené, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľovi riadne a včas neuhradí (riešenie tzv. uhradzovacej funkcie tohto inštitútu). Z nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 342/2010-53 z 8. decembra 2010 vyplýva, že aj v období do 1. januára 2008 súdna prax jednoznačne prijala záver, podľa ktorého zabezpečovací prevod môže byť len dočasný, pričom o dočasnosť prevodu zabezpečovacieho práva ide v zásade vtedy, keď dlžník prevedie na veriteľa svoje právo s rozvázovacou podmienkou, podľa ktorej zabezpečený záväzok bude splnený. Zabezpečovacím prevodom tak dochádza k zmene v subjekte práva do momentu splnenia záväzku a v prípade jeho splnenia sa obnoví pôvodný stav. Naopak, dohoda o prevode práva na veriteľa až potom, čo sa dlžník dostane do omeškania, by bola dohodou o tzv. prepadnom zálohu a takéto zmluvné dojednanie by mohlo byť považované za neplatné. Jedným z podstatných rozdielov medzi platnou zmluvou o zabezpečovacom prevode práva a neplatnou dohodou o prepadnom zálohu je okamih, keď dochádza k prevodu práva. Zatiaľ čo pri zabezpečovacom prevode sa nositeľom práva stáva podmienene veriteľ a splnenie záväzku dlžníkom má za následok obnovenie jeho práva, v prípade prepadného zálohu zostáva právo aj po uzavretí zmluvy zachované dlžníkovi a okamih, keď má bez ďalšieho dôjsť k prevodu práva na veriteľa, je okamih omeškania dlžníka so splnením záväzku. V danej veci nemá dohoda účastníkov charakter dohody o prepadnom zálohu. Naopak, medzi účastníkmi došlo k platnej dohode o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva, táto skutočnosť vyplýva z čl. IV ods. 1 zmluvy z 10. novembra 2003, v ktorom sa konštatuje, že trvanie zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva je dočasné a je podmienené splatením pôžičky poskytnutej dlžníkom s tým, že trvanie zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva zaniká zánikom zabezpečovaného záväzku.

V danom prípade bol zabezpečovací prevod dočasný a obsahoval rozvázovaciú podmienku zániku zabezpečovacieho prevodu.

Z rozsudku krajského soudu sp. zn. 41 CoKR 27/2012 z 27. marca 2013 vyplývá, že ním bol potvrdený rozsudok okresného soudu č. k. 26 Cbi 82/2011-127 z 3. mája 2012. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 7. mája 2013. Po oboznámení dôvodov odvolania (ktoré sú prakticky totožné s dôvodmi sťažnosti podanej ústavnému soudu, pozn.) krajský súd citoval ustanovenie § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a dospel k záveru, že okresný súd dostatočne zistil skutkový stav, správne vyhodnotil vykonané dôkazy a vec posúdil správne aj po právnej stránke, a to z dôvodov uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku, s ktorými sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil, a preto rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku potvrdil. Podľa názoru krajského soudu zmluva o zabezpečovacom prevode práva uzavretá 10. novembra 2003 plnila zabezpečovaciú funkciu splnenia záväzku dlžníkmi zo zmluvy o pôžičke. Zároveň sledovala uhradzovaciú funkciu s možnosťou uspokojenia práva z predmetu prevedeného práva v prípade nesplnenia povinnosti dlžníkmi. V zmluve je obsiahnutá rozvázovacia podmienka pre prípad splatenia poskytnutej pôžičky, na základe ktorej zaniká zabezpečovací prevod vlastníckeho práva (čl. IV ods. 1). Znenie čl. IV ods. 1 a 2 zmluvy o zabezpečovacom prevode práva výslovne hovorí o dočasnosti tam uvedeného zabezpečovacieho prevodu práva s možnosťou obnovy výkonu vlastníckeho práva dlžníkmi. K prevodu vlastníckeho práva došlo 16. augusta 2004. Zmluva o zabezpečovacom prevode v spojení s dodatkom č. 1 obsahuje aj dojednanie o splatnosti a výške dohodnutej kúpnej ceny za nehnuteľnosti pri trvalom nadobudnutí vlastníckeho práva, ktorú viaže na okamih splatnosti zabezpečenej pohľadávky s tým, že ak nedôjde k riadnemu a včasnému splneniu záväzku do 31. decembra 2006, veritelia sa stávajú trvalými vlastníkmi nehnuteľností a dohodnutá kúpna cena predstavuje poskytnutú pôžičku 24 895,44 € (750 000 Sk) vrátane príslušenstva a s prihliadnutím na ťarchy viaznuce na nehnuteľnostiach. Toto dojednanie zohľadňuje výšku nesplateného záväzku v čase, keď sa prevod vlastníckeho práva na veriteľov stane nepodmieneným a zohľadňuje výšku pohľadávky veriteľov k predmetu zabezpečenia. Až do okamihu trvalého nadobudnutia vlastníckeho práva veriteľmi boli dlžníci oprávnení nehnuteľnosti užívať a zároveň boli povinní riadne a včas uhrádzať všetky náklady spojené s užívaním nehnuteľností. Z obsahu zmluvy nesporne vyplýva, že táto obsahuje dojednanie o tom, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžníci

zaistenú pohľadávku riadne a včas neuhradia. Na základe takto zisteného skutkového a právneho stavu treba zmluvu o zabezpečovacom prevode práva z 10. novembra 2003 v spojení s dodatkom č. 1 z 11. marca 2005 považovať za platnú. Svojím obsahom a účelom neodporuje zákonu ani ho neobchádza a neprieči sa dobrým mravom. Je dostatočne určitá a nevyvoláva neistotu v obsahu práv a povinností účastníkov zmluvy v prípade, že dlžníci svoj záväzok uspokojiť zabezpečenú pohľadávku nespĺnia. Vzhľadom na to, že veritelia nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na základe platnej zmluvy o zabezpečovacom prevode práva z 10. novembra 2003 a neskôr ich na základe kúpnej zmluvy zo 7. decembra 2007 predali žalobkyni, táto ako vlastníčka sa právom domáha proti sťažovateľovi vylúčenia nehnuteľností zo súpisu majetku úpadcu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Jadrom sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej rozsudok krajského súdu nie je dostatočne odôvodnený, resp. nie je odôvodnený vôbec, pretože na viaceré zásadné odvolacie námietky sťažovateľa nedáva dostatočné, resp. žiadne odpovede.

Podľa presvedčenia krajského súdu argumentácia uvedená v odvolacom rozsudku v spojení s argumentáciou okresného súdu je dostačujúca.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Nevyžaduje sa, aby na každý argument účastníka, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ale ak ide o argument, ktorý

je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko, Georgiadis c. Grécko, II. ÚS 67/2013).

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že porovnaním argumentácie uvedenej v rozsudku krajského súdu (v spojení s rozsudkom okresného súdu) s námietkami, ktoré tvorili obsah odvolania sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu (v podstate totožnými s námietkami uvedenými v sťažnosti podanej ústavnému súdu), treba dospieť k záveru, že krajský súd sa skutočne niektorými odvolacími námietkami sťažovateľa nezaoberal, a teda sa s nimi ani nevysporiadal. Ide pritom o námietky takej povahy, ktoré by v prípade, ak by boli vyhodnotené ako dôvodné, mohli mať za následok odlišný konečný verdikt vo veci samej.

Predovšetkým má ústavný súd na mysli námietku sťažovateľa, podľa ktorej, hoci v zmysle čl. IV ods. 1 zmluvy z 10. novembra 2003 je daná možnosť obnoviť pôvodný stav, nemožno toto ustanovenie považovať za dostačujúce vzhľadom na skutočnosť, že veritelia vlastnícke právo k nehnuteľnostiam previedli na žalobkyňu, čo podľa názoru sťažovateľa v konečnom dôsledku vylučuje možnosť obnovenia pôvodného stavu, teda vrátenie vlastníckeho práva úpadcovi v prípade, že dlh uhradí.

Ďalej ide o námietku sťažovateľa, podľa ktorej zmluva z 10. novembra 2003 je neplatná aj preto, že hoci podľa doložky osvedčujúcej pravosť podpisov bola podpísaná až 26. apríla 2004, prvá splátka pôžičky bola zročná už v januári 2004, teda v čase, keď podľa názoru sťažovateľa zmluva ešte nebola uzavretá. Sťažovateľ z toho usudzuje, že zmluva nemôže byť platná v prípade, ak splatnosť pohľadávky nastala skôr, ako došlo k platnému uzavretiu zmluvy. Následne, ak je neplatná samotná zmluva, potom musí byť neplatný aj dodatok k nej, pretože dodatkom nie je možné modifikovať obsah záväzku, ktorý vôbec nevznikol a neexistuje.

Napokon sťažovateľ namietal zrejmy nepomer medzi výškou poskytnutej pôžičky a hodnotou predmetu zabezpečenia (37 944,30 €). Pritom podľa sťažovateľa v rámci inštitútu zabezpečovacieho prevodu práva sa musí brať do úvahy aj legitímny záujem dlžníka na čo najlepšom speňažení hmotného predmetu zabezpečenia.

Možno konštatovať, že nezaujatie žiadneho stanoviska k už uvedeným námietkam znamená zjavnú neodôvodnenosť uznesenia krajského súdu. Na tomto závere nemôže nič meniť vyjadrenie žalobkyne, ktorá v konaní vedenom ústavným súdom vysvetlila, prečo podľa jej názoru nemôže obstať námietka sťažovateľa, podľa ktorej pôžička bola splatná ešte pred podpísaním zmluvy z 10. novembra 2003, teda pred 26. aprílom 2004.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V dôsledku konštatovania porušenia už uvedených práv ústavný súd už nepovažoval za potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení, ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 41 CoKR 27/2012 z 27. marca 2013 a vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). Krajský súd bude viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu v ďalšom konaní.

Sťažovateľ požadoval priznať náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 331,14 € (uplatnil si nárok na odmenu za 2 úkony právnych služieb). Podľa zistenia ústavného súdu by správne prináležala náhrada trov vo výške 496,69 € (za 3 úkony právnych služieb v roku 2013 po 130,16 €, 3 režijné paušály po 7,81 € a daň z pridanej hodnoty 82,78 €). Za danej situácie preto bola sťažovateľovi priznaná iba suma, ktorú požadoval (bod 3 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2014